

**Consultatie STOP/TPOD standaard
0.97 versie**

Versie 1.1

Datum	26 juli 2019
Status	definitief

Colofon

Projectnaam	Aan de slag met de Omgevingswet
Projectnummer	PR33 en PR34 STOP/TPOD
Versienummer	1.1
Locatie	Amersfoort
Projectleiders	Sandra van Wijngaarden, René Dawson
Contactpersoon	Sandra van Wijngaarden
Bijlage(n)	Consultatie STOP TPOD 0.97.xlsx
Auteurs	DSO project PR33 en PR34 STOP/TPOD

Inhoud

Colofon—3

1	Inleiding—7
1.1	Aanleiding voor dit document—7
1.2	Consultatie, doel en werkwijze—7
1.3	Consultatie en andere factoren—7
1.4	Wijzigingen ten gevolge van de consultatie—8
1.5	Leeswijzer—8
2	Consultatie verbetert de standaard—9
2.1	Wat hebben we met de consultatiereacties gedaan?—9
2.2	Consultatie en beheer—9
2.3	Consultatie in kentallen—9
2.3.1	Algemeen—9
2.3.2	Verdeling over organisaties—10
2.3.3	Verdeling over documenten—11
2.3.4	Verdeling over onderwerpen—12
2.4	Verwerkte reacties—12
2.5	Belangrijkste bevindingen—13
3	Terugkoppeling op algemene aspecten van de standaard—19
3.1	Begrippen en consistentie—19
3.2	Tekstuele zaken en voorbeelden—19
3.3	Planningsaspecten en stabiliteit standaard—19
3.4	Relatie met STTR en STAM—19
4	Terugkoppeling op onderwerp—21
4.1	Annoteren -OP/OW—21
4.1.1	Annoteren -OP—21
4.1.2	Annoteren -OW—21
4.2	Datacollecties -OP—22
4.3	Identificatie, (dynamisch) verwijzen en vernumming -OP—22
4.4	Informatieobjecten en geo-informatieobjecten -OP/OW—23
4.5	Initiële regeling, wijzigingsbesluiten en geconsolideerde versie -OP/OW—23
4.6	Koppelvlak en interactie LVBB -OP—24
4.7	Meervoudig bronhouderschap -OP/OW—24
4.8	Metadata -OP—25
4.9	Modulaire opbouw, CIMOP en CIMOW -OP/OW—25
4.10	Muteren en consolideren -OP—26
4.11	Omgevingswaarde en -norm -OW—27
4.12	Presenteren en verbeelden -OP/OW—27
4.13	Samenwerkruimte, concept-besluiten en niet-formele besluiten -OW—27
4.14	Statussen en documentversies -OP/OW—28
4.15	Tekststructuur, tekstopbouw en vrije tekst -OP/OW—28
4.16	Thema en onderwerp -OW—29
4.17	Valideren, regels en terugkoppeling -OP/OW—29
4.17.1	Valideren -OP—29
4.17.2	Valideren -Ow—29
4.18	Vorbereidingsbesluit, voorbeschermingsregels, instructieregels, maatwerkvoorschriften -OW—29

- 4.19 Waardelijsten, open en gesloten -OW—30
- 4.20 Werkingsgebied, beperkingengebied, locatie etc. -OP/OW—30
- 4.21 3D -OP/OW—31

5 Terugmelding prioriteiten stakeholders—32

- 5.1 Rijk—32
- 5.2 Provincies—32
- 5.3 Waterschappen—33
- 5.4 Gemeenten—35
- 5.5 Leveranciers—36

6 Wensen voor doorontwikkeling uit de consultatie—38

7 Bijlage—39

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor dit document

Voor u ligt het document waarin de bevindingen uit de consultatie op de standaard STOP/TPOD versie 0.97 zijn opgenomen. De consultatie is gehouden van 28 januari tot en met 22 maart 2019. In dit document geven we op hoofdlijnen een terugkoppeling op de belangrijkste punten. Gezien de hoeveelheid reacties die we hebben mogen ontvangen is het niet mogelijk op elke individuele reactie een antwoord te geven.

De 0.98 versie zal op veel punten anders zijn dan de 0.97 versie. Mede dankzij alle reacties op de 0.97 versie zijn vele verbeteringen en verduidelijkingen aangebracht in de 0.98 versie.

1.2 Consultatie, doel en werkwijze

De consultatie is een raadpleging van het werkveld met als doel verbetervoorstellen voor de in ontwikkeling zijnde standaard te verkrijgen. Dit is ook de manier waarop we naar de reacties hebben gekeken. Alle reacties zijn bestudeerd en gekeken is hoe deze in samenhang leiden tot verbeteringen van de standaard. Eén reactie op een specifiek document kan namelijk ook doorwerken in andere documenten. Daar hebben wij zoveel mogelijk op gelet.

Er zijn logische pakketjes aan reacties gemaakt. In het ene geval was dat per document, in andere gevallen per onderwerp. We hebben een coördinator aangesteld die het proces van clusteren en toedelen organiseerde, maar vooral ook de voortgang in analyse en verwerking en de samenhang tussen reacties heeft bewaakt.

Tussentijds is via de website van Geonovum gerapporteerd over de voortgang, zowel in getal als inhoudelijk. Elke reactie is meegenomen in het ontwikkelproces en afgewogen. Niet elke reactie heeft tot aanpassingen geleid en sommigen zijn door autonome ontwikkelingen weggenomen of achterhaald. Ook dat proberen we in dit document met zijn bijlage te duiden.

1.3 Consultatie en andere factoren

De consultatie op de 0.97 versie is één van de factoren die de ontwikkeling naar de 0.98 versie hebben beïnvloed. Het is zeker niet de enige.

De volgende belangrijke factoren zijn bepalend geweest voor de 0.98 versie:

- Modulaire opbouw van de standaard; deze wijziging komt voort uit de taskforce en beoogt reductie van de (technische) complexiteit en verbeterde aansluiting bij bestaande standaarden.
- Splitsing CIMOP en CIMOW brengt herziening van de standaard en documentatie met zich mee.

Daarnaast spelen nog nieuwe wensen en prioriteiten vanuit het DSO-programma, bevoegde gezagen en werkveld. Tenslotte spelen de wijzigingen die via het beheer van de 0.97 versie zijn doorgevoerd een rol.

Het kan daarom zo zijn dat door bovenstaande factoren consultatiereacties al worden weggenomen. Ook kan het zijn dat documenten dusdanig wijzigen dat sommige consultatiereacties niet meer relevant zijn. Het samenspel van factoren leidt tot een afweging tussen de verschillende wijzigingsvoorstellen, waardoor niet altijd zichtbaar wordt dat een consultatiereactie 1 op 1 verwerkt is.

Daarnaast is het zo dat de documentatie van de 0.98 versie qua vorm wijzigt:

- de STOP-standaard wordt in Confluence opgeleverd, waardoor deze veel gemakkelijker doorzoekbaar is en samenhangen zijn aan te geven,
- de TPOD's verschijnen wel in aparte documenten, maar de TPOD Generiek is komen te vervallen. Deze bleek te weinig toegevoegde waarde te hebben ten opzichte van de specifieke TPOD's,
- de Praktijkrichtlijnen komen niet terug als document maar als website en bovendien beknopter. Er worden links aangebracht naar de TPOD's waar dit nodig is, zodat er geen redundantie is in teksten en ook hierdoor uniformiteit waar nodig wordt geborgd.

1.4 Wijzigingen ten gevolge van de consultatie

Opvallend in de consultatie zijn de vele reacties over inconsistent gebruik van begrippen binnen de documenten maar ook over inconsistenties tussen de documentatie van STOP en de TPOD's. Dit is reden geweest om een harmonisatieslag van begrippen en definities toe te passen. Dit zal de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de documentatie ten goede komen.

Een ander deel van de reacties hebben te maken met tekstuele zaken en met de toepassing (implementatie) van de standaard. Tekstuele zaken hebben we meegenomen en verwerkt voor zover nog van toepassing. Implementatievragen betreffen de wijze waarop de standaard aansluit bij de eigen werkpraktijk. Uit de consultatie zijn talrijke aanvullings- of verbetervoorstellen en verzoeken voor verduidelijking voortgekomen. Ook zijn er een aantal wensen voor nieuwe functionaliteit of service naar voren gekomen. Deze zijn doorgeleid naar het DSO-programma.

Veel vragen gaan over de werking van de standaard en of de documentatie wel juist geïnterpreteerd is. Dit zijn geen voorstellen voor wijziging of verbetering van de standaard. Voor vragen over de STOP/TPOD 0.97 versie zijn helpdesks ingericht bij KOOP en Geonovum.

1.5 Leeswijzer

In dit document leest u het volgende. In hoofdstuk 2 worden algemene bevindingen en de wijze van verwerken van de consultatie in de 0.98 versie beschreven. Dit geeft u een overzicht van hoe we met de consultatie zijn omgegaan. In hoofdstuk 3 en 4 zoomen we in hoofdlijnen in op de bevindingen. Dit doen we op hoofdlijnen. Dit betekent dat we een selectie van onderwerpen uit de consultatie hebben gekozen op basis van wat u belangrijk vond; we keken naar onderwerpen waar veel reactie op kwam of die cruciaal leken voor de doorontwikkeling. Hoofdstuk 3 behandelt de algemene aspecten, hoofdstuk 4 behandelt inhoudelijke onderwerpen. Tenslotte gaan we in hoofdstuk 5 in op de prioriteiten die het werkveld heeft gesteld en hoe deze prioriteiten zijn verwerkt. In hoofdstuk 6 tenslotte zijn een aantal wensen voor doorontwikkeling gedestilleerd. Deze hebben nog geen status.

In de bijlage is de excel met alle (geanonimiseerde) reacties opgenomen. Bij elke reactie is aangegeven wat de status van verwerking is.

2 Consultatie verbetert de standaard

2.1 **Wat hebben we met de consultatiereacties gedaan?**

In de afgelopen maanden zijn de consultatiereacties onderdeel geweest van het verdere ontwikkelproces van de standaard. Voor de verwerking in de standaard(documentatie) en voor de terugkoppeling via dit document is een analyse gedaan van onderwerpen waar veel vragen over zijn gesteld of opmerkingen over zijn gemaakt.

Op hoofdlijnen is het volgende met de consultatiereacties gebeurd:

- Tekstuele zaken (verkeerde verwijzingen, onduidelijke teksten en afbeeldingen en taal/spelfouten) zijn zo mogelijk verwerkt in de 0.98 versie. Omdat de documentatie aan sterke verandering onderhevig is zijn veel opmerkingen niet meer van toepassing gebleken.
- Inconsistenties in begrippen en tussen documenten (met name STOP en TPOD) zijn zoveel mogelijk opgeheven door een afgestemde en zo mogelijk geharmoniseerde begrippenlijst op te stellen en door te voeren.
- Onduidelijkheden of ruimte in interpretatie van de documentatie zijn zoveel mogelijk weggenomen door herformulering van teksten en door toelichting in bijeenkomsten.
- Voorbeelden en afbeeldingen zijn zoveel mogelijk specifiek voor het betreffende document gemaakt.
- Issues, vragen en onduidelijkheden over de (implementatie van de) standaard zijn besproken in werkgroepen, werkplaatsen en verdiepingssessies.
- Vragen over de inhoud van de standaard waar een antwoord verhelderend is worden via beheer als FAQ op de website geplaatst. Het gaat hier om een selectie van vragen die voor een breed publiek nuttig zijn (zie ook 2.2).

2.2 **Consultatie en beheer**

Vragen over de inhoud en toepassing van de standaard zijn zoveel mogelijk benut om documentatie te verduidelijken. In de consultatie worden geen individuele vragen beantwoord, maar vindt terugkoppeling op clusterniveau plaats. De helpdesks bij KOOP en Geonovum zijn ingericht, om vragen en kleine fouten in de 0.97 versie in te dienen. Zoals gezegd zijn we bezig veel voorkomende of algemeen zinvolle vragen uit de consultatie als FAQ op de beheerpagina te plaatsen.

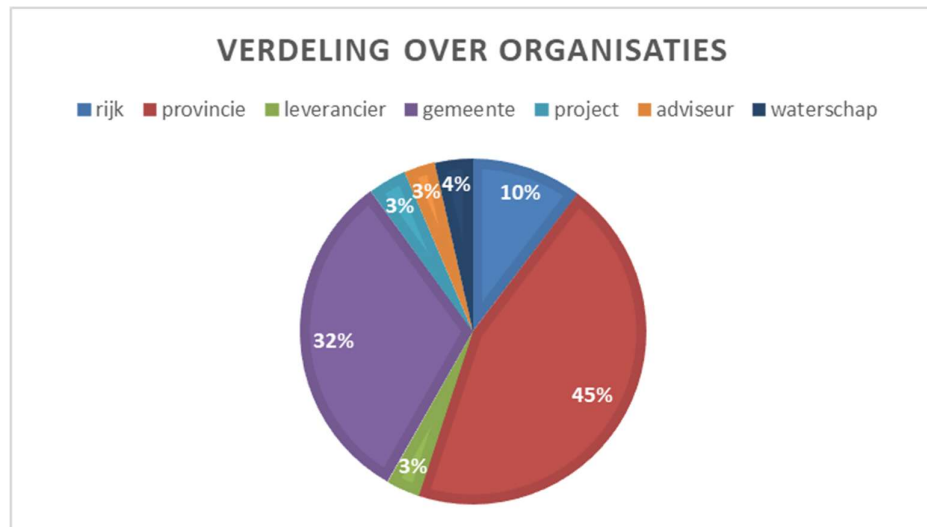
2.3 **Consultatie in kentallen**

2.3.1 *Algemeen*

In de consultatie op de STOP/TPOD-standaard versie 0.97 zijn 923 reacties ontvangen. Circa 1/3 van de reacties had betrekking op het generieke deel van de standaard, 2/3 op het specifieke (OW-) deel.

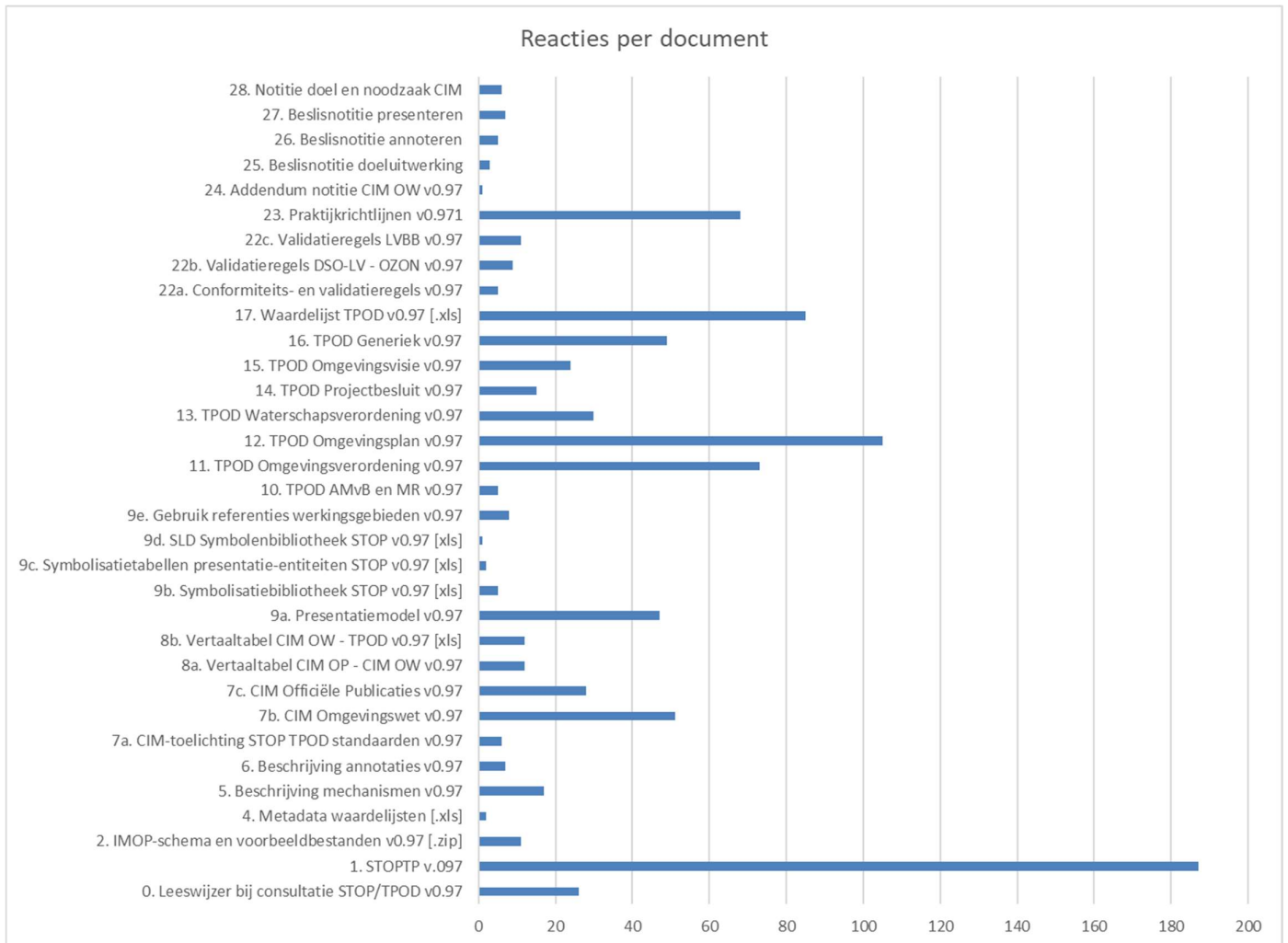
2.3.2 *Verdeling over organisaties*

Het aantal reacties per organisatietype is weergegeven in onderstaande figuur. Het beeld moet genuanceerd worden bekeken; sommige indieners geven hun reactie op hoofdlijn, anderen in detail, wat reflecteert in de aantallen. Ook zegt deze verdeling niets over de aantallen personen die een reactie hebben gegeven.

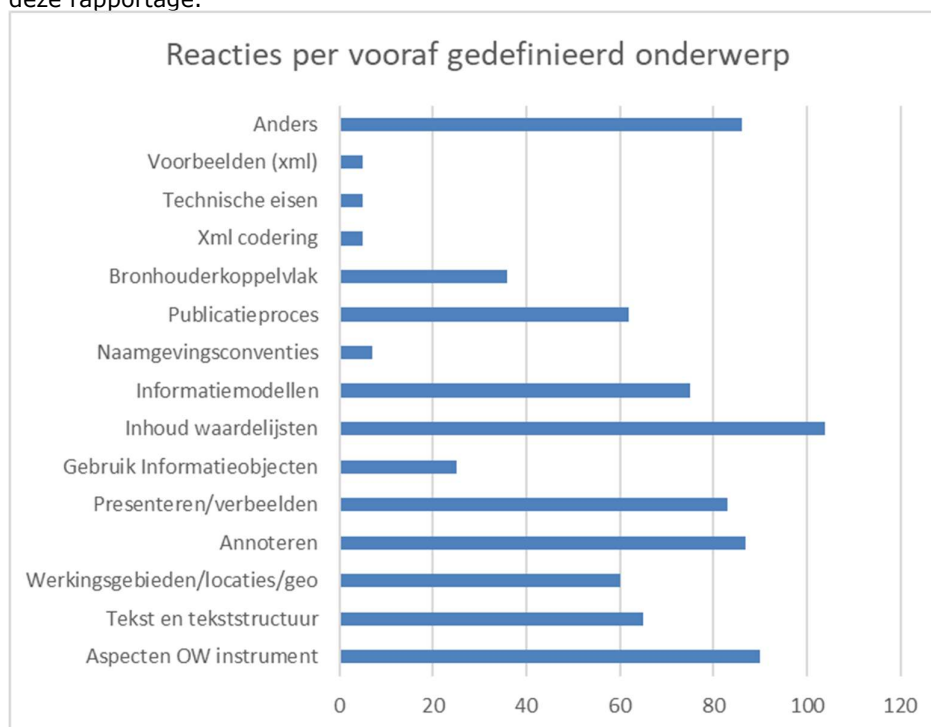
2.3.3 Verdeling over documenten

De verdeling van de reacties over de verschillende documenten is in onderstaande figuur opgenomen. Hieruit komt naar voren dat er veel reacties op STOP zijn gekomen.

2.3.4 Verdeling over onderwerpen

Vooraf waren onderwerpen gedefinieerd die de indiener bij zijn vraag kon aanvinken. Deze indeling geeft een eerste indicatie (zie figuur). In de nadere analyse van de individuele reacties zijn onderwerpen gefilterd waar veel vragen over waren of veel opmerkingen over zijn gemaakt. Deze onderwerpen vindt u terug in deze rapportage.

2.4 Verwerkte reacties

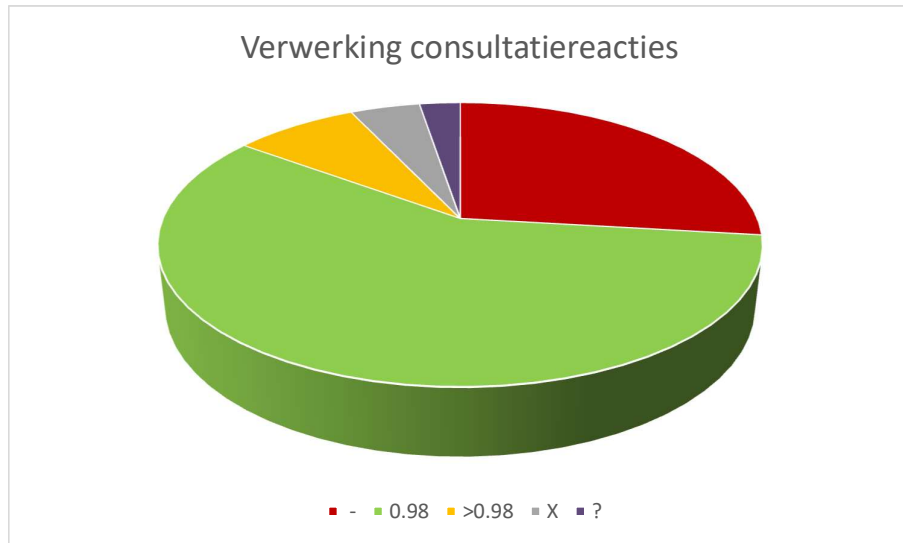
Bij het schrijven van dit document was de 0.98 versie nog niet klaar. Op 1 augustus (en voor een aantal onderdelen 10 september) komt de 0.98 versie beschikbaar. Van sommige punten is het zeker dat ze al verwerkt zijn, anderen staan nog op de lijst 'te verwerken' in de 0.98 versie. In dat geval is de markering 'verwerkt in 0.98 versie' aangehouden.

De volgende markeringen zijn gebruikt:

-	: deze reactie heeft niet geleid tot wijziging in standaard/documentatie. Het betreft hier veelal inhoudelijke vragen. Een deel daarvan is doorgeleid naar beheer om deze als FAQ's te verwerken.
X	: deze reactie heeft niet geleid tot wijziging in standaard/documentatie, omdat deze betrekking heeft op een onderdeel buiten scope van de standaard (bijv. DSO-programma, LVBB, OZON). Deze reacties zijn doorgeleid naar betreffende programma-onderdelen.
0.98 versie	: de reactie heeft geleid tot wijziging in de standaard/documentatie of de opgeworpen issue is weggenomen door verder ontwikkelingen van de standaard.
>0.98 versie	: deze reactie wordt mogelijk in een latere versie van de standaard verwerkt.

?	: het is (nog) niet bekend of deze reactie leidt tot wijziging in standaard/documentatie en wanneer.
---	--

Alle reacties zijn behandeld en verwerkt volgens de bovenstaande indeling. In onderstaande figuur is is dit gevisualiseerd.

2.5 Belangrijkste bevindingen

In onderstaande tabel zijn onderwerpen opgenomen waar veel vragen/opmerkingen over zijn gemaakt in de consultatie. De nummering verwijst naar de paragrafen waar ze worden besproken. Daaraan gekoppeld zijn de ID's van de vragen uit de excel (bijlage) gekoppeld.

Onderwerpen uit de consultatie	OW-deel; vraag_ID's	OP-deel; vraag_ID's
3.1 Begrippen en consistentie <i>Onjuist en onduidelijk gebruik begrippen, consistentie binnen en tussen STOP en TPOD, leesbaarheid, omvang, versies en wijzigingen in documentatie</i>	3, 4, 8, 12, 147, 179, 207, 283, 302, 481, 482, 485, 489, 559, 570, 580, 581, 590, 643, 691, 798, 812, 820, 821, 856, 872, 885, 886, 924, 936, 937, 947, 956, 959, 981, 992, 1012, 1020, 1027	2, 7, 9, 154, 161, 256, 266, 288, 420, 460, 797, 803, 836, 919, 942, 944, 1041, 1059
3.2 Tekstuele zaken en voorbeelden <i>Tekstuele fouten, verkeerde verwijzingen in de tekst, foutieve of onduidelijke voorbeelden etc.</i>	10, 13, 127, 138, 167, 168, 169, 171, 173, 177, 187, 189, 193, 195, 196, 198, 223, 305, 370, 379, 385, 475, 477, 478, 496, 497, 516, 524, 531, 539, 569, 577, 595, 596, 597, 600,	139, 254, 255, 258, 259, 260, 262, 264, 265, 267, 268, 269, 272, 276, 277, 419, 420, 423, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 462, 472, 586, 605, 606, 607, 608, 628, 634, 635, 636, 639,

Onderwerpen uit de consultatie	OW-deel; vraag_ID's	OP-deel; vraag_ID's
	722, 780, 831, 832, 833, 854, 859, 871, 882, 884, 895, 896, 899, 901, 921, 930, 932, 933, 934, 935, 957, 959, 979, 1034, 1037, 1067	803, 845, 847, 1045, 1047, 1048, 1050, 576, 587, 795, 252, 1011, 119, 120, 123, 926, 154, 253, 282, 355, 613, 712, 713, 715, 942, 943, 944, 732, 733
3.3 Planningsaspecten en stabiliteit standaard <i>Planning programma, stabiliteit standaard</i>		261, 418, 445, 456, 469, 470, 638, 716, 993, 994
3.4 Relatie met STTR en STAM <i>Samenhang STTR en STAM, gelijktijdig consulteren</i>	928	785, 916
4.1 Annoteren <i>(algemeen) Toelichting op diverse soorten annotaties, (OP) annotaties achteraf toevoegen, verschil t.o.v. huidige situatie m.b.t. metadata, annoteren tekstfragment, authentieke/verrijkte versie, mechanisme, (OW) mate van verplichting, complexiteit, mechanisme, aanvullingen zoals Onderwerpgroep</i>	11, 109, 149, 150, 151, 152, 177, 208, 210, 300, 360, 395, 397, 399, 403, 404, 406, 407, 409, 410, 480, 501, 502, 507, 508, 510, 512, 516, 517, 571, 572, 573, 574, 575, 588, 600, 611, 618, 619, 620, 640, 641, 669, 674, 686, 687, 688, 704, 705, 707, 708, 721, 722, 724, 725, 728, 733, 735, 743, 745, 753, 770, 773, 775, 776, 777, 778, 779, 807, 808, 822, 823, 865, 903, 911, 922, 923, 927, 981, 990, 1024, 1069	131, 159, 424, 838, 927, 154
4.2 Datacollecties <i>Juridische status, presentatie, wijziging geografie, relatie geodatacollectie/GIO/IO/werking sgebied, locatie, samenhang STOP en TPOD terminologie</i>	528, 580	584, 629, 630, 631, 633, 700, 712, 713, 723, 734, 1012, 1041
4.3 Identificatie (dynamisch) verwijzen en vernumming <i>(AKN) Identificatie, (dynamische) verwijzingen, vernumming, identificatie IO's, verwerken was/wordt; identificatie van tekstelementen</i>	165, 205, 301, 392, 425, 453, 479, 497, 517, 518, 528, 561, 685, 723, 773, 823, 866, 1023	422, 425, 429, 430, 431, 432, 441, 444, 447, 451, 457, 463, 1005, 1042, 1045, 1046, 1056, 154, 285, 714
4.4 Informatieobjecten en geo-informatieobjecten	128, 290, 293, 294, 506, 528, 537, 538, 540, 550, 559, 580,	422, 453, 455, 457, 592, 694, 695, 701, 967, 971, 972, 1004,

Onderwerpen uit de consultatie	OW-deel; vraag_ID's	OP-deel; vraag_ID's
<i>Koppeling toestanden/GIO's in register, verwijzen naar, identificatie, bronactualiteit, verwijzing naar begrip in noemer, vaststelling, wijzigen/vervangen, borgen onveranderlijkheid, verwijzen naar IO van ander BG, registerfunctie LVBB, bronverwijzing/juridisch gebruik, IO vs AvdR, relatie werkingsgebied/locatie, verbeelden, bijlage</i>	581, 726, 735, 739, 804, 897, 898, 948, 949	1043, 1049, 1050, 1051, 1052, 5, 564, 287, 612, 710, 713, 946
<i>4.5 Initiële regeling, wijzigingsbesluiten en geconsolideerde versie Alternatieven voor maakInitieleRegeling, wijzigBijlage, wijzigartikelen in lichaam, meervoudig bronhouderschap, vernummeren, verbeelding, verschilweergave, toestanden, vervanging vs wijziging</i>	169, 174, 181, 191, 195, 206, 292, 371a, 371b, 371c, 374, 409, 540, 543, 544, 550, 558, 661, 666, 667, 668, 672, 858, 876, 879, 880, 893, 898, 912, 949	144, 145, 260, 408, 416, 437, 439, 467, 627, 656, 659, 738, 966, 1002, 1004, 1040, 1047, 1054, 1061
<i>4.6 Koppelvlak en interactie LVBB Autorisatie gebruik, digikoppeling, ebMS 2.0 protocol, vertaling, synchronisatie, consolidatie, wijzigingen, ID's, verwerkingsproces, raadpleegservice, berichtenverkeer</i>		136, 144, 153, 155, 163, 257, 262, 263, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 424, 471, 973, 1004, 1005
<i>4.7 Meervoudig of gedeeld bronhouderschap Werking, registratie, muteren en consolideren, synchronisatie</i>	170, 409, 410, 667, 876, 886, 975, 1002, 371a, 371b, 371c	278, 413, 417, 848
<i>4.8 Metadata Specificatie metadata (uitspraak/eigenschap/waarde), formalisering, metadata waardelijsten, volledigheid, reikwijdte ihkv STOP</i>		1055, 1057, 1058, 1059, 1060, 140, 141, 284
<i>4.9 Modularisatie, CIMOP en CIMOW Ontvlechting OP/OW, vertaaltabellen, GIO, vormvrij, 3D, toepasbare regels, onvolledige uitwerking</i>	1, 11, 153, 280, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 584, 585, 595, 596, 597, 598, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 924, 925, 926, 927, 928, 929,	153, 154, 253, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 355, 445, 456, 474, 584, 585, 612, 613, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 788, 789, 839, 925, 942, 943, 944

Onderwerpen uit de consultatie	OW-deel; vraag_ID's	OP-deel; vraag_ID's
	930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 1073, 1074, 1075, 1076	
4.10 Muteren en consolideren <i>Mutatiescenario's (onvolledigheid, samenloop, rechterlijke uitspraken, ontwerpbesluit, onbekende inwerkingtreding, terugwerkende kracht, etc.), mutatiemechanismen, vrije teksten en consolideren volgens niet eenvoudige scenario's, versies, (losse) inwerkingtreding, intrekking, vervanging, besluit dat niet geconsolideerd kan worden/directe mutatie op toestand, samenloop, geïntegreerd proces bekendmaken consolideren verplicht? verschilweergave bij vervanging, codering was/wordt</i>	143, 609, 660, 661, 662, 667, 876, 975, 978, 371a, 371b, 371c	266, 413, 418, 435, 586, 844, 993, 1039, 1047, 417, 437, 438, 439, 440, 442, 443, 446, 464, 465, 467, 468, 473, 626, 627, 632, 657, 658, 659, 799, 840, 968, 973, 993, 999, 1000, 1001, 1040, 1048, 1053, 1061, 281, 287, 714
4.11 Omgevingswaarde en -norm <i>Verschil, wettelijke basis, annotaties, groepen</i>	11, 152, 176, 178, 389, 390, 391, 481, 515, 595, 600, 602, 679, 682, 818, 856, 930, 1017, 1022, 1069, 1071	
4.12 Presenteren/verbeelden <i>Onderwerp en onderwerpgroep, labels op kaart, tekstweergave, bron nauwkeurigheid, juridische nauwkeurigheid en idealisatie, consequent gebruik en goede toelichting op begrippen referentie, achtergrond, ondergrond en bron, symbolisatie en symbolisatiebibliotheek, verschilweergave</i>	110, 164, 203, 204, 209, 252, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 307, 365, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 386, 389, 390, 391, 393, 394, 401, 405, 408, 412, 519, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 549, 565, 582, 591, 645, 646, 648, 662, 663, 670, 671, 672, 736, 737, 738, 739, 740, 746, 793, 912, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 1070	145, 146, 147, 287, 462, 631, 647, 718, 920

Onderwerpen uit de consultatie	OW-deel; vraag_ID's	OP-deel; vraag_ID's
4.13 Samenwerkruimte, concept-besluiten en niet-formele besluiten <i>Concept-besluiten, OW-besluiten informele status, samenwerk omgeving, uitwisselen</i>	370, 480, 494, 614, 829, 854, 855, 876, 892, 913, 914, 917, 918, 923, 924, 941, 1012, 1028, 1030, 1031, 371a, 371b, 371c	257, 275, 654, 993, 994, 997, 1044, 285
4. 14 Statussen en documentversies <i>Voldoende uitwerking, toestanden, gedeeltelijk in werking, verschillende statussen, concepten</i>	190, 193, 370, 406, 407, 411, 476, 494, 509, 601, 602, 614, 644, 666, 668, 808, 854, 855, 887, 945, 947, 977, 1030, 1031, 1063, 1064, 371a, 371b, 371c, 983a	413, 836, 838, 919, 942, 998, 1003, 1007
4.15 Tekststructuur, tekstopbouw en vrije tekst <i>Imop structuurvragen (artikelen/(sub)leden, vrije tekststructuur, tekstopbouw (artikel, lid, sublid), niveau's, standaardisering structuur, voet-/eindnoten</i>	10, 174, 175, 196, 197, 363, 373, 504, 505, 555, 556, 557, 558, 649, 679, 801, 810, 811, 982, 995, 1035, 1036, 1037, 1038, 372a, 372b	637, 696, 697, 698, 699, 972, 993
4.16 Thema en onderwerp <i>Motief, thema, meerwaarde, onderwerpgroep</i>	208, 485, 486, 508, 516, 676, 683, 684, 751, 820, 821, 835, 1009, 1019, 1021	
4.17 Valideren, regels en terugkoppeling <i>Interactie LVBB, DSO-LV/OZON, validatieregels LVBB, conformiteit en validatie, compleetheid</i>	252, 563, 564, 615, 1011	112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 563, 604, 616, 617, 846, 847, 869, 870, 1011
4.18 Voorbereidingsbesluit, voorbeschermingsregels, instructieregels, maatwerkvoorschriften <i>Automatisch consolideren voorbescherming, annoteren, tijdstip vervallen voorbescherming, projectbesluit, uitoefening taak</i>	177, 182, 183, 223, 249, 395, 500, 650, 686, 687, 806, 858, 1024	
4.19 Werkingsgebied, beperkingengebied, locatie etc. <i>Relatie (verschil) tussen begrippen, ambtsgebied, aandachtsgebieden, geometrie, annoteren, informatieobject, datacollecties, wijzigen</i>	165, 179, 205, 206, 207, 482, 483, 484, 506, 509, 565, 590, 591, 593, 594, 615, 683, 702, 703, 706, 723, 726, 727, 729, 730, 731, 732, 734, 736, 739, 772, 781,	162, 252, 288, 449, 450, 451, 589, 592, 628, 633, 695, 700, 701, 710, 711, 712, 713, 732, 970, 971, 974, 1041

Onderwerpen uit de consultatie	OW-deel; vraag_ID's	OP-deel; vraag_ID's
<i>werkingsgebieden, punten, lijnen, risico's 'optellen'</i>	812, 813, 819, 827, 833, 834, 983a, 983b	
4.20 Waardelijsten, open en gesloten <i>Limitatief, waarde 'overig', waarde 'etc.', mutaties, beheer, wel/niet onderdeel van de standaard, mutatiemechanismen, beheer, historiciteit, relatie IMRO, staalkaarten</i>	111, 138, 140, 141, 148, 156, 157, 183, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 376, 377, 378, 400, 458, 459, 485, 489, 491, 496, 498, 499, 513, 568, 577, 578, 579, 651, 652, 653, 664, 665, 681, 684, 689, 692, 742, 750, 751, 752, 754, 755, 757, 758, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 792, 809, 826, 984, 985, 987, 1008, 1016, 1017, 1018, 1019, 1071, 1072, 1076	458, 459, 843
4.21 3D <i>3D-voorbereid, 3D omgevingsplannen</i>	252, 865, 870, 888, 890, 891, 938, 965	850, 869

3 Terugkoppeling op algemene aspecten van de standaard

3.1 **Begrippen en consistentie**

Betreft: Onjuist en onduidelijk gebruik begrippen, consistentie binnen en tussen STOP en TPOD, leesbaarheid, omvang, versies en wijzigingen in documentatie.

Zo'n 5 % van de binnengekomen reacties heeft te maken met onduidelijkheden over, of inconsistent gebruik, van begrippen en terminologie. Het gaat om begrippen zoals beperkingengebied, werkingsgebied, informatieobject, geo-informatieobject, annotaties etc. Deze begrippen worden in de verschillende documenten soms net iets anders beschreven, wat tot verwarring leidt. Ook de verschillen tussen begrippen (zoals Locatie en Werkingsgebied) is niet altijd duidelijk. Er is inmiddels een begrippenlijst opgesteld. Daar waar we hetzelfde bedoelen, harmoniseren wij de begrippen door de documenten heen. Daar waar we verschillende zaken bedoelen, gebruiken we - om verwarring te voorkomen - verschillende termen. Waar mogelijk gebruiken we een duidelijk gedefinieerd begrip in plaats van meerdere synoniemen. In de volgende versie van de standaarden willen we consistentie in terminologie gerealiseerd hebben.

3.2 **Tekstuele zaken en voorbeelden**

Betreft: Tekstuele fouten, verkeerde verwijzingen in de tekst, foutieve of onduidelijke voorbeelden en voorbeeldbestanden etc.

Dit betreft ca. 20% van de reacties. Deze 'kleine' issues leiden niet tot wijzigingen in de standaard, wel tot verbetering van de leesbaarheid en begrijpelijkheid.

3.3 **Planningsaspecten en stabiliteit standaard**

Betreft: planning programma, stabiliteit standaard.

Planningsaspecten hebben betrekking op het prioriteren binnen de ontwikkeling van de STOP/TPOD en de planning van activiteiten voor de oplevering van onderdelen van de standaarden. Een zorg is dat op dit moment nog niet alles is uitgewerkt in de standaard.

Er bestaat tevens een duidelijke behoefte aan duidelijkheid over wanneer de standaard voldoende is uitgewerkt en dus stabiel genoeg voor softwareleveranciers om te gaan bouwen.

De ontvlechting van het OP- en OW-deel wordt als ingrijpend gezien en voedt de zorg over het beschikbaar hebben van een tijdig stabiele standaard.

De ontvlechting van OP en OW via de modulaire opbouw van STOP en TPOD's heeft in de 0.98 versie op onderdelen vorm gekregen en zal in de loop van dit jaar verder worden doorontwikkeld. De softwareleveranciers zijn inmiddels intensiever betrokken bij de ontwikkeling van de standaard. In de 0.98 versie van de standaard STOP is het tekstgedeelte en in het OW-deel het datagedeelte stabiel.

3.4 **Relatie met STTR en STAM**

Betreft: Samenhang STTR en STAM, gelijktijdig consulteren.

In de 0.98 versie van de standaard wordt een passage opgenomen hoe juridische regels en toepasbare regels zijn gekoppeld en hoe de STOP/TPOD standaard aansluit

op STAM en STTR. Deze passage wordt ook aan de STAM en STTR documentatie toegevoegd.

4 Terugkoppeling op onderwerp

4.1 Annoteren -OP/OW

4.1.1 Annoteren -OP

Betreft: Toelichting op diverse soorten annotaties, annotaties achteraf toevoegen, annoteren tekstfragment, verschil t.o.v. huidige situatie m.b.t. metadata, authenticite/verrijkte versie, mechanisme. OW-annotaties: mate van verplichting, complexiteit, mechanisme, aanvullingen zoals Onderwerpgroep.

Over annoteren zijn veel vragen gekomen over wat precies de verschillen zijn tussen de verschillende soorten annotaties, hoe er geannoteerd dient te worden en wat consequenties zijn van annoteren. Het verschil tussen zoek- en inhoudelijke annotaties is niet iedereen duidelijk, evenals het mechanisme van annoteren.

De documentatie van STOP zal verduidelijkt worden op punten waar is aangegeven dat er onduidelijkheden bestaan. Over achteraf toevoegen of muteren van annotaties kan worden gezegd dat dit alleen bij niet-juridische annotaties kan. Zijn ze wel juridisch, dan moeten die altijd via de gebruikelijke besluitvorming plaatsvinden. Los aanleveren van annotaties wordt mogelijk gemaakt.

4.1.2 Annoteren -OW

Betreft: Complexiteit, mate van verplichting, mechanisme, aanvullingen zoals Onderwerpgroep.

De reacties over functionele annotaties hebben vooral betrekking op de mate van verplichting, doorwerking van annotaties in verbeelding en de complexiteit van het mechanisme. Ook de relatie tussen annotaties met toepasbare regels en verwijzingen is niet duidelijk. Daarnaast zijn suggesties voor aanvullingen in annotaties gedaan, zoals Onderwerp en OnderwerpGroep. Er is behoefte aan duidelijke voorbeelden van hoe annoteren in de praktijk uit gaat werken.

Door de ontvlechting van OP en OW is het functioneel annoteren herzien. Het op basis van CIMOW uitgewerkte IMOW is daarbij leidend geweest. De consultatiereacties zijn hierin ook betrokken, evenals uitkomsten van leveranciers overleggen, werkgroepen en werkplaatsen. Het annoteren met IMOW-objecten is flink versimpeld, bijv. in de Regelkwalificatie. In samenhang hiermee zijn eveneens de waardelijsten herzien (zie ook Waardelijsten). We spreken ook niet meer van service-annotaties, maar van OW-annotaties in het OW-domein. In het OP-domein spreken we van bekendmakingsannotaties.

Meermalen is aangegeven dat Onderwerpgroep nodig is om goed te kunnen presenteren. De functionaliteit van Onderwerp en Onderwerpgroep wordt (voor artikelsgewijze documenten) in de 0.98 versie gemodelleerd.

Over annoteren van instructieregels zijn meerdere vragen binnengekomen. Hierover kunnen we het volgende zeggen:

Een instructieregel is een regelsoort waarmee het bestuursorgaan dat de regel stelt een opdracht geeft aan een ander bestuursorgaan om een bepaalde bevoegdheid of taak uit te oefenen. De instructieregel is dus gericht tot een bestuursorgaan van een andere bestuurslaag en heeft geen rechtstreeks burgerbindende werking. Voor

iemand die in het DSO-LV wil opzoeken of op een bepaalde plaats een bepaalde activiteit mag worden verricht, en of daarvoor een vergunning vereist is, is een instructieregel niet van belang omdat die voor hem geen rechtstreekse werking heeft. Voorkomen moet worden dat degene die het DSO gebruikt voor een specifieke zoekvraag wordt geconfronteerd met een enorme hoeveelheid regels die niet voor die zoekvraag van belang zijn. Daarom wordt een regel die een instructieregel is wel geannoteerd met de annotatie Regelkwalificatie, maar niet met de annotatie Activiteit, ook niet als de instructieregel gaat over een in een ander instrument op te nemen regel over een activiteit. De annotatie Activiteit is alleen bedoeld voor rechtstreeks werkende, burgerbindende regels over activiteiten. Naast de annotatie Regelkwalificatie kan uiteraard wel het attribuut onderwerp en/of het attribuut thema worden toegevoegd.

4.2 Datacollecties –OP

Betreft: Juridische status, presentatie, wijziging geografie, relatie geodatacollectie/GIO/IO/werkingsgebied, locatie, samenhang STOP en TPOD terminologie.

In het DSO worden datacollecties gebruikt om machine leesbaar aan te geven hoe de inhoud van besluiten luidt. De juridische bron is vervat in de juridische tekst (artikelen) van het besluit. Een datacollectie kan een interpretatie bevatten van regels die uitsluitend in tekst beschreven worden, maar een deel van de informatie kan ook afkomstig zijn uit informatieobjecten. In de 0.98 versie maakt de datacollectie geen deel meer uit van het IMOP. Er moet nog besloten worden of LVBB betekenisvol gaat weergeven, dan komen datacollecties wellicht weer in beeld. Het informatieobject maakt wel onderdeel uit van het IMOP. De samenhang tussen de verschillende begrippen, waaronder ook werkingsgebied, locatie etc. is onder de loep genomen bij het harmoniseren van de begrippen uit STOP en TPOD. De relatie tussen de begrippen wordt nader verduidelijkt.

4.3 Identificatie, (dynamisch) verwijzen en vernummering –OP

Betreft: (AKN) Identificatie, (dynamische) verwijzingen, vernummering, identificatie IO's, verwerken was/wordt; identificatie van tekstelementen.

Het betreft hier vooral vragen over ID's, verwijzingen (en deze in stand houden), niet zozeer voorstellen tot aanpassing van de standaard. Daar waar de documentatie verduidelijkt kan worden, wordt dat gedaan.

Voorbeelden van vragen zijn hoe ID's veranderen en verwijzingen in stand blijven wanneer een authentiek besluit wordt aangeleverd en er een officiële publicatie en toestand van wordt gemaakt. Verwijzingen blijven intact omdat er gerefereerd wordt naar objecten waarvan de locatie uit de verwijzing te halen valt.

Ook is een aantal maal opgemerkt over het onbedoeld wijzigen van een Omgevingsvisie of Omgevingsplan als gevolg van dynamische verwijzen. De tekst in de TPOD's wordt verduidelijkt, om niet de indruk te wekken dat dynamisch verwijzen niet mogelijk is, maar dat wel de verwijzing goed doordacht moet worden op juridische consequenties.

De 'was' en 'wordt' versies zijn AKN referenties die bij de LVBB bekend zijn. Ook betreft het vragen over verwijzen in het algemeen: naar de identificatie van het besluit, de versie, de toestand of de officiële publicatie. Een verwijzing in de

juridische tekst naar een datacollectie maakt er de facto een juridisch informatieobject van. In de tekst wordt de noemer opgenomen. De identificatie kan dynamisch zijn (naar een work) of statisch (naar een expressie).

Vernummering is een mutatiescenario dat nog niet beschreven is in de huidige standaard. Wel ondersteunt de standaard per element twee identifiers: een identifier die ongewijzigd blijft na vernummering (wId), daarmee kun je een artikel na vernummering terugvinden. Een id dat afhangt van de plaats van het element in het document (eId), daarmee kun je naar een artikel met specifiek nummer verwijzen. De wId kan dus gebruikt worden om de levensloop van een artikel door vernummering heen te volgen. Bij de vraag waarnaar je duurzaam moet verwijzen geldt dat de aanwijzing voor de regelgeving hiervoor instructies geeft: dat gebeurt altijd naar het artikelnummer, ongeacht de expressie; bij vernummering wordt de wetgever geacht de hierdoor geraakte verwijzingen aan te passen aan de nieuwe situatie. Verder worden de aangeleverde identifiers binnen een regeling of besluit niet aangepast door de LVBB dus die zijn traceerbaar.

4.4 Informatieobjecten en geo-informatieobjecten -OP/OW

Betreft: Koppeling toestanden/GIO's in register, verwijzen naar, identificatie, bronactualiteit, verwijzing naar begrip in noemer, vaststelling, wijzigen/vervangen, borgen onveranderlijkheid, verwijzen naar informatieobject van ander bevoegd gezag, registerfunctie LVBB, bronverwijzing/juridisch gebruik, informatieobject vs. aanwijzing van de regelgeving, relatie werkingsgebied/locatie, verbeelden, bijlage

Het onderwerp informatieobjecten zoals uitgewerkt in de 0.97 versie behoeft de nodige verduidelijking: hoe moet de registerfunctie van het LVBB gezien worden en hoe wordt onveranderlijkheid van geografische informatieobjecten (GIO) gewaarborgd, hoe is de relatie tussen informatieobject en toestand, wat zijn de consequenties wanneer er naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag wordt verwezen? Hoe gaat wijziging of vervanging precies in z'n werk, en welke eisen gelden er ten aanzien van de noemer van het informatieobject?

Daarnaast treed verwarring op met de relatie tussen begrippen als locatie, werkingsgebied, locatiegebied en gebied. De consistentie in gebruik en samenhang van de begrippen in STOP en TPOD is nog niet goed genoeg. De definitie en samenhang wordt in de volgende versie verduidelijkt (zie ook 3.1).

Er zijn vragen over presentatie (verbeelding), bijv. of het koppelen van een (geografisch) informatieobject aan de tekst via een noemer ook voor visies geldt. Dit is inderdaad zo.

Welke kenmerken onderdeel vormen van het informatieobject, zoals activiteit, functie etc., en daarmee onderdeel van de regels zijn wordt in de 0.98 versie in het CIMOW verder uitgewerkt en verduidelijkt.

4.5 Initiële regeling, wijzigingsbesluiten en geconsolideerde versie -OP/OW

Betreft: Alternatieven voor maakinitieleRegeling, wijzigBijlage, wijzigartikelen in lichaam, meervoudig bronhouderschap, vernummeren, verbeelding, verschilweergave, toestanden, vervanging vs wijziging

Er zijn vragen over het opstellen van het initiële besluit en hoe wijzigingen, ook in relatie tot OW-besluiten met vrijetekststructuur en meervoudig bronhouderschap, nu gaan werken. De 0.98 versie is uitgebreid op een aantal punten. De manier om

een initiële regeling aan te leveren is uitgebreid en nu meer conform de manier waarop bijv. het Rijk en de Provincies werken. De nieuwe regeling kan, zoals nu, worden opgenomen in het lichaam van het besluit. Het gebruik van een wijzigBijlage is in v0.98 versie niet meer noodzakelijk (vooral nog in het initiële besluit). Met betrekking tot meervoudig bronhouderschap (zie 4.8) dienen nog beslissingen te worden genomen op programmaniveau hoe dit uitwerkt. De opmerkingen en vragen die hierover zijn gemaakt worden meegenomen in de uitwerking en zijn gedeeld met het DSO programma. De wijze waarop meervoudig bronhouderschap moet gaan werken is echter nog niet uitgewerkt in de 0.98 versie.

Consolideren van wijzigingsbesluiten roept vragen op, zoals wat er wordt bedoeld dat de LVBB voor het wijzigingsbesluit zelf geen eerste toestand van de geconsolideerde regeling maakt. Er wordt mee bedoeld dat een wijzigingsbesluit - althans wanneer dit zonder zelfstandige tekst is- in zijn geheel wordt verwerkt (geconsolideerd) in de regeling(en) die het wijzigt. Na verwerking van de mutaties blijft er m.a.w. van het wijzigingsbesluit zelf niets over dat een zelfstandige toestand vormt.

Ook is niet helemaal duidelijk of en hoe verschillen als gevolg van wijzigingsbesluiten zichtbaar worden gemaakt in de geconsolideerde versie van het besluit.

Wijzigingen en inwerkingtreding (op verschillende tijdstippen) en hoe dat proces werkt leidt tot vragen. De documentatie zal worden verduidelijkt op deze punten.

4.6 Koppelvlak en interactie LVBB -OP

Betreft: Autorisatie gebruik, digikoppeling, ebMS 2.0 protocol, vertaling, synchronisatie, consolidatie, wijzigingen, ID's, verwerkingsproces, raadpleegservice, berichtenverkeer

De rol van en interactie met LVBB roept nog de nodige vragen op: welke versies kunnen m.b.v. de synchronisatieservice worden opgehaald, hoe gaat dit bij meervoudig bronhouderschap, hoe werkt de validatieservice en hoe verloopt de interactie met de LVBB wanneer een besluit niet geconsolideerd kan worden, al dan niet in complexe samenloopscenari'o's?

4.7 Meervoudig bronhouderschap -OP/OW

Betreft: wijzigingen, synchronisatie LVBB, werking, registratie, muteren en consolideren

Er zijn diverse vragen over hoe meervoudig bronhouderschap gaat werken. Het gaat dan bijvoorbeeld over de manier waarop in een geconsolideerde versie van een besluit wordt getoond welk deel van welk bevoegd gezag afkomstig is. Maar ook over de wijze waarop er (door een gemeente) een geconsolideerde versie van het omgevingsplan moet worden verkregen bij mutaties van besluiten die ingrijpen op het Omgevingsplan. Of waar het mutatiebericht van het Projectbesluit dat het omgevingsplan wijzigt moet worden aangeleverd.

Met betrekking tot meervoudig bronhouderschap dienen nog beslissingen op programmaniveau te worden genomen hoe dit uitwerkt. Het ontwerpprincipe dat de 'juiste' versie van het Omgevingsplan in de LVBB staat (het masterplan staat bij de LVBB, niet bij de gemeente) staat niet ter discussie. De wijze waarop meervoudig bronhouderschap moet gaan werken is echter nog niet uitgewerkt in de 0.98 versie.

4.8 Metadata -OP

Betreft: specificatie metadata (uitspraak/eigenschap/waarde); formalisering, metadata waardelijsten; volledigheid; reikwijdte i.h.k.v. STOP

Metadata van besluit en regeling was onvoldoende gespecificeerd; dit is inmiddels toegevoegd aan de documentatie. In de modulaire structuur is een aparte metadata module met betekenisvolle elementnamen.

4.9 Modulaire opbouw, CIMOP en CIMOW -OP/OW

Betreft: ontvlechting OP/OW, vertaaltabellen, GIO, vormvrij, 3D, toepasbare regels, onvolledige uitwerking, IMOP structuurvragen (artikelen/(sub)leden, vrije tekststructuur)

Diverse reacties zijn te herleiden tot onduidelijkheid over de vervlechting van de specifieke OW-informatie met de generieke OP-informatie. Denk hierbij aan de vertaaltabellen tussen CIMOP en CIMOW, de verschillende soorten annotaties, de juridische status van de datacollecties en de mate waarin OW-specifieke vereisten getoetst worden door de validatieregels.

Een van de uitkomsten van de Taskforce – de ontvlechting van de OW en OP informatie – is gerealiseerd. Hiermee is de noodzaak van vertaaltabellen komen te vervallen en is een strikter onderscheid gemaakt tussen het OP- en OW-domein.

Ook op advies van de Taskforce is het STOP model opgesplitst in een aantal separate modules (o.a. separate modules voor tekst, geografisch informatieobject (GIO), metadata, kenmerken en werkingsgebieden en zogeheten synchronisatie informatie). Enkele van de complexe onderwerpen uit v0.97 versie – de modellering van informatieobjecten, van kenmerken en werkingsgebieden, (AKN-)identificatie, statische en dynamische verwijzingen – zijn hierin nader uitgewerkt en hebben een substantiële wijziging ondergaan ten gevolge van deze modulaire opzet. De scheiding in modules heeft ook geleid tot andere keuzes t.a.v. de codering van informatie: zo zal geografische informatie d.m.v. GML gecodeerd gaan worden en wordt het generieke model voor de vastlegging van metadata (uitspraak/eigenschap/waarde) vervangen door een duidelijker model met specifiek benoemde eigenschappen. In de 0.98 versie zijn de eerste modules opgeleverd (o.a. tekst, metadata en GIO).

Ten aanzien van het CIMOW komt uit de consultatie naar voren dat er behoefte is aan een duidelijkere positionering van CIMOW ten opzichte van STOP. De consultatiereacties en de ontvlechting hebben er toe geleid dat CIMOW is doorontwikkeld en dat er een Informatiemodel Omgevingswet is gemaakt als logische toepassing van CIMOW. Ook de werking van annotaties (wat staat er in de annotaties en wat wordt geannoteerd) moet duidelijker worden gemaakt voor de praktijk. Verder is aangegeven dat de samenhang tussen de kwalificaties niet duidelijk is (Relatiekwalificatie, Regelkwalificatie en kwalificatieActiviteitRegel). Hier ligt ook een relatie met annoteren. Hetzelfde geldt voor het samenspel van werkingsgebied, locaties en ambtsgebied. Belangrijke wijzigingen in de 0.98 versie zijn dan ook:

- Gebiedsaanwijzing is toegevoegd als (verzamel)object. Gebiedsaanwijzing kent verschillende Typen Gebiedsaanwijzing, waaronder Beperkingengebied en Functie. Aan Gebiedsaanwijzing worden in de volgende versie van de standaard meer Typen toegevoegd.

- Regelkwalificatie is versimpeld en verduidelijkt en gepositioneerd als attribuut van Juridische regel.
- Omgevingsnorm en Omgevingswaarde zijn vereenvoudigd door verwijderen attributen geldigheid, verplichting en termijn.
- Punt en Lijn zijn toegevoegd als verschijningsvormen van Locatie vanwege noodzaak o.a. voor geluidproductieplafonds.
- Aan het object Activiteit zijn de attributen bovenliggendeActiviteit en gerelateerdeActiviteit toegevoegd.
- NEN3610ID toegepast voor identificatie.
- Er is een eenduidige naamgeving gekozen voor de relatie van Regeltekst, Juridische regel en inhoudelijke IMOW-objecten met Locatie: werkingsgebied respectievelijk locatieaanduiding.

Ook zijn er de nodige opmerkingen bij het CIMOW-document gemaakt over toepasbare regels, OW-besluiten met vrijetekststructuur en 3D-ondersteuning. Deze zaten echter niet in de scope van de 0.97 versie. Aan de samenhang tussen juridische en toepasbare regels wordt inmiddels gewerkt in afstemming met andere onderdelen in de keten en de leveranciers. Ook aan de OW-besluiten met vrijetekststructuur (Omgevingsvisie) wordt gewerkt (toepassingsprofiel). Opmerkingen over toepasbare regels gaan bijvoorbeeld over de relaties tussen toepasbare regels en annotaties, de koppeling van STOP/TPOD met andere onderdelen van het DSO-LV-stelsel (relatie STAM/STTR) en het feit dat in het CIMOW en ook in het CIMOP en vertaaltabelen nu nog elementen ontbreken die wel nodig zijn om toepasbare regels en functionele structuur die daarbij gebruikt wordt op te nemen in de STOP-codering.

4.10 Muteren en consolideren -OP

Betreft: mutatiescenario's (onvolledigheid; samenloop; rechterlijke uitspraken; ontwerpbesluit; onbekende inwerkingtreding, terugwerkende kracht, etc.), mutatiemechanismen, vrije teksten en consolideren volgens niet eenvoudige scenario's, versies, (losse) inwerkingtreding, intrekking, vervanging, besluit dat niet geconsolideerd kan worden/directe mutatie op toestand, samenloop, geïntegreerd proces bekendmaken consolideren verplicht? verschilweergave bij vervanging; codering was/wordt

Er is gesignaleerd dat nog niet alle relevante mutatiescenario's c.q. consolidatieprocessen (o.a. m.b.t. de diverse inwerkingtredingsscenario's) zijn beschreven, en dat voor een aantal onderwerpen (m.n. ontwerp-besluit; rechterlijke uitspraken; bekendmakingen en kennisgevingen) nog niet is uitgewerkt hoe deze in de keten (LVBB en doorlevering aan OZON) verwerkt gaan worden. Met name de provincies en het IPO maken zich hier zorgen over gegeven het feit dat zij al in 2020 aan de slag moeten met concept en ontwerp-besluiten. In de 0.98 versie zijn ontwerp-besluiten inmiddels wel gemodelleerd. Verder staat op de planning o.a. de uitwerking van separate en gedeeltelijke inwerkingtreding en het kunnen verwerken van annotaties zonder besluit ("directe mutaties").

Overige opmerkingen zijn gemaakt over de wijze van presenteren van mutaties, de toelichting in de Praktijkrichtlijnen (wordt aangepast) en de werkwijze van mutaties bij meervoudig bronhouderschap (zie 4.8).

4.11 Omgevingswaarde en -norm -OW

Betreft: verschil, wettelijke basis, annotaties, groepen

Begrippen omgevingswaarde en omgevingsnorm lijken door elkaar te lopen. Met de begrippenharmonisatie en de opstelling van IMOW worden begrippen eenduidiger gedefinieerd en toegepast. Daarnaast zijn vragen over de juridische waarde van OW-annotaties, bijv. omgevingsnormen. Wanneer het bevoegd gezag het wenselijk vindt om bepaalde normen op verschillende locaties verschillende waarden te geven en het resultaat daarvan door middel van interactie met de kaart te tonen (in plaats van alle locaties en alle waarden in de tekst van de regel op te nemen), is dat mogelijk door te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm. De Locaties en de bij de omgevingsnorm behorende waarden moeten in een geo-informatieobject worden vastgelegd. In de tekst van de regel wordt met behulp van de noemer naar het geo-informatieobject verwezen. Op deze manier hebben de waarden juridische werking gekregen. Ditzelfde geldt overigens ook voor Omgevingswaarde. Het annoteren van OW-besluiten is in de 0.98 versie herzien en eenvoudiger gemaakt. We spreken ook niet meer van service-annotaties, maar van annoteren met IMOW-objecten. In het OP-domein spreken we van bekendmakingsannotaties.

Vragen zijn gesteld over het complex worden (bij verbeelding) van vele gebruikte norm- en waardegroepen. Het CIMOW is herzien en er is een IMOW opgesteld die zaken verduidelijkt en vereenvoudigt.

4.12 Presenteren en verbeelden -OP/OW

Betreft: onderwerp en onderwerpgroep, labels op kaart, tekstweergave, bron nauwkeurigheid, juridische nauwkeurigheid en idealisatie, consequent gebruik en goede toelichting op begrippen referentie, achtergrond, ondergrond en bron, symbolisatie en symbolisatiebibliotheek, verschilweergave

In de 0.98 versie spreken we van presenteren en niet meer van verbeelden. Een veel genoemde wens is het modelleren van onderwerp én onderwerpgroep in CIMOW en CIMOP. Dit wordt wenselijk geacht om goed te kunnen visualiseren en het zou dan dezelfde systematiek volgen als van activiteit-activiteitgroep, functie-functiegroep etc. De functionaliteit van Onderwerp en Onderwerpgroep wordt (voor artikelgewijze documenten) in de 0.98 versie gemodelleerd.

Daarnaast was er de wens om labels bij gebieden op de kaart te tonen. Dit is in beraad. Onduidelijkheden over de begrippen werkingsgebied, geografisch informatieobject en locatie worden weggenomen (zie ook 3.1 Begrippen en consistentie). Bron nauwkeurigheid en juridische nauwkeurigheid worden in de 0.98 nog niet uitgewerkt. Idealisatie, renvooiweergave, stapeling van informatieobjecten en het ontbreken van een integraal kaartbeeld zijn punten die in de 0.98 versie beter worden toegelicht.

Verder wordt in de TPOD's het presenteren meer integraal beschreven in plaats van apart en komen er meer besluitspecifieke voorbeelden.

4.13 Samenwerkruimte, concept-besluiten en niet-formele besluiten -OW

Betreft: Concept-besluiten, OW-besluiten niet-formele status, samenwerkoming, uitwisselen.

Een grote zorg bleek het ondersteunen door de standaard van ontwerp- en conceptbesluiten. Aangezien de LVBB in principe alleen toestanden doorlevert naar

OZON, zouden ontwerp-besluiten niet bekendgemaakt en gepubliceerd worden. Dat is nu wel mogelijk in de 0.98 versie.

Concept-besluiten worden weliswaar door de standaarden ondersteund, maar niet in de LVBB bekendgemaakt. Dit betekent dat bevoegde gezagen de LVBB niet kunnen gebruiken om concepten te delen. Daar zal een eigen oplossing voor moeten komen. Er is wel onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van het beschikbaar stellen van concepten van ontwerp- of definitieve besluiten in de LVBB. Er is voor gekozen om dit (nu) niet te doen. Of, en hoe, dit later gebeurt is niet bekend.

In het informele proces van totstandkoming van een besluit is behoefte aan uitwisselen of raadplegen van concepten tussen bevoegde gezagen. De LVBB is geen samenwerkruimte en zal dat ook niet worden. Er is inmiddels voorzien in een vorm van samenwerkruimte binnen het DSO.

4.14 Statussen en documentversies -OP/OW

Betreft: voldoende uitwerking, toestanden, gedeeltelijk in werking, verschillende statussen, concepten

Er zijn veel vragen over procedurestatussen en versies van documenten, zoals hoe gedeeltelijke inwerkingtreding in de praktijk gaat werken of hoe wijzigingen in status door gaan werken. Ook zijn onduidelijkheden hoe omgegaan moet worden met de datum inwerkingtreding als dat niet in het besluit kan worden opgenomen.

Procedurestatussen en documentversie waren in de 0.97 versie nog onvoldoende uitgewerkt. Procedure- en documentstatussen worden herzien en (waarschijnlijk) in de 0.98 versie opgenomen in de TPOD's.

Concepten van besluiten worden wel door de standaard ondersteund maar niet in de LVBB beschikbaar gesteld. Uitwisselen van concepten tussen bestuurslagen zal dus op een andere manier plaats moeten vinden.

4.15 Tekststructuur, tekstopbouw en vrije tekst -OP/OW

Betreft: Imop structuurvragen (artikelen/(sub)leden, vrije tekststructuur, tekstopbouw (artikel, lid, sublid), niveau's, standaardisering structuur, voet-/eindnoten

Een aantal gewenste aanpassingen van de documentstructuur – met name alternatieven voor de wijzigingsbijlage en de mogelijkheid om binnen de regeling een vrij tekststructuur te gebruiken – zijn uitgewerkt en al geheel of gedeeltelijk verwerkt in het IMOP schema. Met betrekking tot het IMOP tekstmodel zijn er vragen over de werkbaarheid in de hedendaagse praktijk. Daarnaast zijn er geluiden dat de structuur te vrijblijvend is.

Ook zijn er verzoeken over meerdere niveaus (subsubsubleden of -paragrafen). Hier is in het verleden veel over gesproken. De conclusie was dat de standaard in voldoende niveaus voorziet om grote teksten in kleinere stukken op te delen. Met het oog op annoteren en muteren is besloten om het artikel/lid-niveau centraal te stellen. Gebruik van subparagrafen is wel toegevoegd. Uitbreiding in niveaus zijn daarom niet aan de orde.

Vrije tekst binnen de regeling is al in de 0.97.2 versie mogelijk gemaakt. In vrije tekst en dus ook in toelichting en bijlage (in vrije tekst structuur) mogen voet- en eindnoten, evenals marge- en tabelnoten worden toegepast.

4.16 Thema en onderwerp -OW

Betreft: motief, thema, meerwaarde, onderwerpgroep

Bij de toepassing van Onderwerp en Thema bestaan nog onduidelijkheden. In de 0.98-versie van IMOW en de TPOD's zijn onderwerp en thema attributen van Juridische regel en geen (zelfstandig) IMOW-objecten. Onderwerp wordt (net als Thema) dus niet zelfstandig gepresenteerd op de kaart. In de behoefte aan presentatie op kaart van allerlei gebieden, waarvoor wij verwachten dat de indieners van deze consultatiereacties Onderwerp willen gebruiken, zal voor de OW-besluiten met regels vermoedelijk het nieuwe (verzamel)object Gebiedsaanwijzing gaan voorzien. Dit object gaat verschillende typen kennen. Er wordt nog onderzocht of Onderwerp voor OW-besluiten met Vrijetekststructuur, zoals de Omgevingsvisie, wel een zelfstandig object moet zijn. In dat geval zal het ook een attribuut *groep* krijgen ten behoeve van de presentatie op de kaart.

4.17 Valideren, regels en terugkoppeling -OP/OW

Betreft: interactie LVBB, DSO-LV/OZON, validatieregels LVBB, conformiteit en validatie, compleetheid

4.17.1 Valideren -OP

Er zijn veel vragen en opmerkingen gekomen over de validatieregels DSO-LV en LVBB. Het gaat om de volledigheid en correctheid van de validatieregels. Ook gaat het om de terugmelding, of dat in een keer gebeurt of wanneer de fout is geconstateerd (validatie stopt) en of er inhoudelijk bericht wordt gegeven over de inhoud van de fout. De LVBB valideert het besluit, en kan tot conclusie komen dat besluit wel valideert (kan bekendgemaakt worden) maar dat de regelingversie (consolidatie) niet gemaakt kan worden: dit wordt teruggemeld in het validatierapport aan BG. Hierin moet dus staan wat de meldingen zijn waarom regelingversie niet valideert/gemaakt kan worden. Het proces moet nog in detail worden uitgewerkt.

4.17.2 Valideren -OW

Toepassingsprofiel-specifieke validatie- en conformiteitsregels zijn technisch niet opgeleverd in de v0.97 versie van de standaard en waren nog niet compleet. Het IMOW en TPOD's zijn zodanig gewijzigd in de 0.98 versie dat de validatieregels opnieuw worden opgesteld.

4.18 Voorbereidingsbesluit, voorbeschermingsregels, instructieregels, maatwerkvoorschriften -OW

Betreft: automatisch consolideren voorbescherming, annoteren, tijdstip vervallen voorbescherming, projectbesluit, uitoefening taak

De belangrijkste opmerkingen over voorbescherming hebben te maken met de wens om automatisch in de geconsolideerde versie verwerken van de voorbeschermingsregels of het annoteren van voorbeschermingsregels mogelijk te maken, zodat ze gemakkelijker vindbaar zijn. Van deze wens is nota genomen maar (nog) niet binnen scope.

Op dit moment wordt het meervoudig bronhouderschap, dat een belangrijke rol speelt bij voorbeschermingsregels, verder uitgewerkt.

Ten aanzien van instructieregels zijn er in de TPOD's onduidelijkheden. Deze zullen worden weggenomen.

4.19 Waardelijsten, open en gesloten -OW

In het algemeen zijn er opmerkingen gekomen over het nog niet volledig zijn van de waardelijsten en daartoe zijn vele aanvullingen gekomen. Opmerkingen hadden verder veelal betrekking op de wijze van totstandkomen van de waardelijsten (scope, inbreng en verhouding tot thema, activiteit en activiteitengroep), het aantal waardelijsten (veel) en de aansluiting op de staalkaarten voor het Omgevingsplan. De waarde 'overig' in de limitatieve waardelijst leidt tot onduidelijkheid. Deze waarde is toegevoegd om vooraf niet bedachte waarden toe te kunnen voegen. Dit wordt verduidelijkt. De vraag of de waardelijsten binnen of buiten de standaard geplaatst moeten worden is meermalen gesteld. Daarnaast zijn er vragen over de wijze van muteren en aanvullen van de waardelijsten (proces) en het beheer van de waardelijsten (wie).

Overigens werd er ook gesproken over limitatieve (gesloten) en uitbreidbare (open) waardelijsten. Deze termen worden niet meer gebruikt.

4.20 Werkingsgebied, beperkingengebied, locatie etc. -OP/OW

Betreft: Relatie (verschil) tussen begrippen, ambtsgebied, aandachtsgebieden, geometrie, annoteren, informatieobject, datacollecties, wijzigen werkingsgebieden, punten, lijnen, risico's 'optellen'

Veel reacties betreffen vragen over de inhoud en toepassing van begrippen werkingsgebied, beperkingengebied en locatie. Belangrijk is hier het onderscheid te maken tussen STOP (en IMOP) en TPOD (en IMOW). Uitgangspunt van STOP is dat iedere Regeltekst een Werkingsgebied heeft. Werkingsgebied is een abstract, conceptueel begrip: het gebied waar een Regeltekst (dus een Artikel of een Lid) zijn werking heeft. In IMOW wordt het Werkingsgebied van een Regeltekst vastgelegd door middel van het object Locatie. Locatie heeft dus de rol van Werkingsgebied voor een Regeltekst.

Een beperkingengebied is een bij of krachtens de wet aangewezen gebied, waar vanwege de aanwezigheid van een werk of object regels gelden, ten aanzien van het beperken van activiteiten die gevolgen (kunnen) hebben voor dat werk of object. Het verschil tussen beperkingengebied en werkingsgebied wordt in de documentatie verduidelijkt.

In de 0.98 versie is het CIMOW herzien (zie 4.9) en is het IMOW opgesteld. De definitie en samenhang tussen de begrippen wordt hiermee ook verduidelijkt. Door de begrippenharmonisatie (zie 3.1) zullen begrippen eenduidiger worden toegepast in de documentatie.

Veel vragen gaan verder over geometrie, waaronder de mogelijkheid voor punten en lijnen. In de 0.98 versie zijn deze toegevoegd.

Het gebruik van ambtsgebied (wanneer er geen Werkingsgebied is geduid bij de regels) stuit op onduidelijkheden. In de Omgevingswet komt dit begrip niet voor (wel grondgebied van het bevoegd gezag). Deze onduidelijkheden zijn terug te voeren op verschillende uitleg in de documenten. Deze worden in lijn gebracht.

4.21

3D -OP/OW

Betreft: 3D-voorbereid, 3D omgevingsplannen.

De afspraak voor 3D voorbereid is dat zowel STOP als CIMOW rekening houden met een uitbreiding in de standaard om 3D mogelijk te maken. Het is niet zo dat de standaarden nu al 3D volledig ondersteunen. Om 3D te kunnen toepassen moeten de standaarden dus verruimd worden. Als 3D wordt aangeleverd moet OW-besluit ook zo worden getoond. Anders is het niet rechtsgeldig. Tonen in 3D kan echter nog niet in de keten. Als voorbereiding op 3D is bij iedere verschijningsvorm van Locatie het attribuut *hoogte* toegevoegd.

5 Terugmelding prioriteiten stakeholders

Bij de start van de verwerking van de consultatiereacties zijn gesprekken gevoerd om een duidelijk beeld te krijgen van de prioriteiten van de stakeholders. Deze prioriteiten zijn leidend geweest in de consultatie. Onderstaande prioriteiten zijn ook op de website van Geonovum gecommuniceerd (onder consultatie). Ze staan hieronder met een duiding van de stand van zaken (in cursief).

5.1 Rijk

1. Het rijk heeft 22 punten benoemd waarvan er vijf prioritair zijn: a. Verwijzingen gebieden in en tussen regelingen, b. Mogelijk maken van nesting van inline tekstmaakvariaties en referenties, c. Oplossing vinden voor hoofdstukken met alleen de melding, d. Implementeren verwijzingen naar dataobject binnen collectie, e. Ontwikkelen opmaakinstructies voor representatie van de tekst (onderdeel presentatiemodel).
Deze zijn opgepakt en opgelost.
2. **Doorwerking wijzigingen** omgevingsregeling, invoeringsregeling en aanvullingsregelingen.
Deze zijn opgepakt en opgelost.
3. **Annoteren**, hoe werkt dit (t.b.v. de annotatiestrategie rijk; omgevingsregeling en AMvB's, koppeling tussen die 2). T.b.v. de strategie wordt voor de zomer een werkgroep ingericht.
Annoteren van OW-besluiten is herzien (o.a. vereenvoudigd) en verwerkt in de TPOD's.
4. Issues die voortkomen uit de praktijkproeven (nu nog niet concreet).
Praktijkproeven worden zo ingericht dat duidelijk wordt of die 22 punten goed zijn opgelost.
Loopt.
5. Ondersteunen werkgroep interbestuurlijke annotaties (samenhang tussen annotaties op bestuurlijke niveaus).
Incidenteel opgepakt.

5.2 Provincies

In het algemeen is de prioriteit dat de standaarden STOP/TPOD door de hele keten heen werken en dat de standaard stabiel is per 1 juli. Voor provincies zijn de Omgevingsverordening en Omgevingsvisie van belang die in 2020 moeten worden vastgesteld. Prioriteiten zijn:

1. **Ontwerpbesluiten worden ondersteund.** Concept en ontwerpbesluiten zijn nu niet gemodelleerd. De huidige standaard heeft ook het proces van het verwerken van deze concept en ontwerpbesluiten onvoldoende uitgewerkt. Dat is wel nodig omdat de provincies moeten bepalen of ze informatie over concepten en ontwerpen besluiten en / of geconsolideerde regelingen van mede-overheden ophalen uit de LVBB of uit de DSO-LV. De berichtenspecificaties die nodig zijn in de afname van informatie uit LVBB en DSO-LV zijn onvoldoende of niet uitgewerkt. Het kan gaan betekenen dat provincies buiten DSO-LV om (met mede-overheden) moeten uitwisselen op basis van het model van de Omgevingswet (CIM- OW) of op basis van het model van Officiële Publicaties (CIMOP) of een leverancier afhankelijk format.
*Concept- en Ontwerpbesluiten zijn in de 0.98 versie gemodelleerd.
Ontwerpbesluiten worden in LVBB beschikbaar gesteld, concepten niet.
Regelingsversies, d.w.z. de inhoud van geconsolideerde regelingen, maar ook de*

versies daarvan die uit besluiten zijn af te leiden zonder inwerkingtreding, zijn uit de LVBB op te halen.

2. **Vrije tekstindelingen (voor Omgevingsvisies) worden ondersteund** (ook nodig voor Programma). De beleidscyclus zou moeten starten met een Omgevingsvisie (veel provincies maken die ook eerst/tegelijkertijd) maar t.o.v. de 0.90 versie is het model met een Vrijetekst structuur UIT de standaard verdwenen en wordt dus niet ondersteund.
Vrijetekst structuur is in de 0.98 versie mogelijk gemaakt.
3. **De manier waarop een initiële regeling gemodelleerd is sluit aan bij de werkprijktijk.** Dit is nu nog niet het geval (de in te stellen regeling zit niet in een Bijlage maar in het lichaam van het besluit).
Dit is in de 0.98 versie opgelost.
4. **Implementatie bestanden.** De validaties zijn niet consistent en niet technisch opgeleverd in 0.97 versie. Eisen (normerende delen) uit TPOD's zijn niet of niet geheel opgenomen in de validatieregels documenten. De bijbehorende technische implementaties (schematron) is niet geleverd. Dit zorgt ervoor dat provincies de validaties niet goed kunnen beoordelen en de standaard niet goed te implementeren is. Het schema is niet valide in de meeste gangbare XML tools.
De schematron validatie regels zijn in de 0.98 versie opgeleverd. Dit betreft validaties op technische voorwaarden. Voor TPOD eisen aan de tekst die niet dusdanig zijn dat ze de bekendmaking van een besluit kunnen tegenhouden worden geen schematrons of andere machine-leesbare specificaties/validatiemechanismen opgeleverd.
5. **Verbeelding.** Het is onduidelijk hoe verbeelding op Onderwerp gaat werken. Er is geen Onderwerpgroep bij de annotaties (met standaard verbeelding). De waardelijsten bij Thema en Onderwerp annotaties zijn nog niet werkbaar doordacht en sluiten niet aan op Thema onder IMRO. Voorstel is om de huidige lijst onder Thema te hernoemen naar OnderdelenFysiekeleefomgeving (gebaseerd op artikel 1.2 OW) en Thema te blijven gebruiken zoals die onder IMRO gebruikt werd om backward compatible te zijn. Onderwerp moet een vrij uitbreidbare lijst blijven waar hiërarchie in de huidige lijst wenselijk zou zijn. Onderwerpgroep moet toegevoegd worden, om op te kunnen presenteren.
Onderwerp wordt via de regeltekst gekoppeld aan een locatie en wordt daarmee bruikbaar voor verbeelding. De functionaliteit van Onderwerp en Onderwerpgroep wordt (voor artikelgewijze documenten) in de 0.98 versie gemodelleerd.

5.3 Waterschappen

Voor de waterschappen is een stabiele standaard van groot belang. De prioriteiten daarbij zijn:

1. Inconsistenties tussen de informatiemodellen

In de Standaard voor officiële publicaties wordt gebruik gemaakt van twee informatiemodellen, te weten het Conceptueel Informatiemodel Officiële Publicaties (CIMOP) en het Conceptueel Informatiemodel Omgevingswet (CIMOW). Tussen deze informatiemodellen zijn op het niveau van objecten en kenmerken afwijkingen ontstaan, waardoor er een vertaling nodig is, wat extra complexiteit aan het werken met de Standaard voor officiële publicaties toevoegt. We verzoeken u dan ook om de bovengenoemde informatiemodellen beter op elkaar af te stemmen.

Er is inmiddels een duidelijkere scheiding tussen deze modellen en een deel van de informatie gaat uitsluitend via CIMOP of uitsluitend via CIMOW. Er wordt gewerkt aan het opheffen van de verschillen waar er nog wel overlap is.

2. Eénduidigheid van begrippen in verhouding tot andere standaarden

In het ontwerp zijn begrippen niet overal consistent gebruikt. Begrippen als 'Beperkingengebied' en 'Werkingsgebied' worden door elkaar gebruikt. Daarnaast worden in de werkprocessen ook andere standaarden gebruikt die op de 'Pas toe of leg uit lijst' van het Forum voor Standaardisatie staan, bijvoorbeeld de Aquo-standaard. Er zijn verschillen geconstateerd met tussen de Aquo standaard en de standaard voor officiële publicaties, waardoor vertaling en interpretaties nodig zijn. Dat voegt onnodige complexiteit toe. We verzoeken dan ook om begrippen, waardenlijsten, informatiemodellen etc. in lijn te brengen met de andere relevante standaarden, of specifiek en gemotiveerd aan te geven op welke punten dat niet mogelijk is.

Begrippen die expliciet zijn genoemd: beperkingengebied, werkingsgebied, beschermingszone, activiteiten en werkzaamheid. In de waterschapswereld geldt een eigen terminologie.

Er is een actie in gang gezet om begrippen zoveel mogelijk in lijn te brengen en eenduidig toe te passen in de documenten. Er is een proces met het werkveld gestart om te komen tot de juiste vulling van de waardelijsten. De aansluiting bij andere standaarden, bijvoorbeeld Aquo, is nog niet opgepakt. Dat wordt later in 2019 (Q4) opgepakt.

3. Proces van bekendmaken en consolideren

Het is de waterschappen niet duidelijk hoe besluiten aangeleverd moeten worden en hoe de onveranderlijkheid en beschikbaarheid van deze besluiten wordt gegarandeerd. Wij verzoeken u dit punt te verduidelijken.

Verduidelijkt in de documentatie.

4. Indeling en structuur toepassingsprofiel Waterschapsverordening

Zoals bij u bekend construeren de waterschappen de Waterschapsverordening op basis van het principe *doelgerichte digitale regelgeving* (functionele classificatie). Bij deze methode staat de juridische tekst niet centraal, maar is de juridische tekst het resultaat van een gestructureerd proces. Aangezien de structuur van de standaard voor officiële publicaties met name tekstgericht lijkt te zijn, kan de werkwijze zoals die momenteel bij de Waterschapsverordening gehanteerd wordt niet gefaciliteerd worden.

Tekst is een juridisch noodzakelijk onderdeel van besluiten en dus van regelingen. STOP specificeert alleen de vorm waarin de tekst opgesteld moet worden, niet de inhoud van de tekst. Deze werkwijze is in de werkgroep rondom de TPOD Waterschapsverordening toegelicht.

Daarnaast concluderen de waterschappen op basis van het ontwerp, dat het in de Waterschapsverordening niet toegestaan is om gebruik te maken van subleden. Echter, in verband met de leesbaarheid en het aanbrengen van duidelijke structuur in de Waterschapsverordening, hebben waterschappen juist de behoefte om in de juridische tekst wel gebruik te kunnen maken van subleden.

In overleg met alle bestuurslagen is afgesproken dat het aantal niveaus om tekst te structureren (van hoofdstuk/paragraaf tot artikel/lid) voldoende is om een grote tekst in kleinere delen op te splitsen. In veel gevallen blijkt een tekst die op dit moment een artikel/lid/sublid/afdeling/paragraaf/subparagraaf/subsubparagraaf structuur heeft net zo goed in een structuur van hoofdstuk/artikel/lid te passen. Mede gezien het effect op annoteren en muteren is uiteindelijk ervoor gekozen om het artikel/lid niveau centraal te stellen. Wel is afgesproken om sub en subsubparagrafen te introduceren om het aantal niveaus groter te maken. Het huidige tekstmodel is geheel conform de destijds gemaakt afspraken. Binnen een artikel/lid zijn nog wel opsommingen (lijsten) mogelijk, maar die hebben binnen de standaard niet dezelfde mogelijkheden als artikel/lid.

Voorts is het zo dat de Waterschapsverordening *zowel de juridische tekst bevat als de geografische gebieden*, waarop de juridische tekst betrekking heeft. Het gevolg hiervan is dat de bestanden erg groot en complex worden. Bij wijzigingen wordt dit versterkt omdat dan zowel de oude toestand, als de nieuwe toestand moet worden aangeleverd. Als gevolg van verstrekte vergunningen kan het aantal wijzigingen hoog zijn. Doordat de bestanden omvangrijk zijn en tegelijkertijd het aantal wijzigingen fors, wordt de beheerbaarheid lager en neemt de kans op fouten toe. Hierdoor bestaat de kans dat niet meer gegarandeerd kan worden dat de juiste informatie in de geconsolideerde versie van de Waterschapsverordening wordt gepubliceerd.

Het hoeft niet zo te zijn dat de bestanden omvangrijk worden. De waterschappen hebben zelf een grote invloed op de omvang van de uit te wisselen informatie. Het is zo dat alleen wijzigingen hoeven te worden aangeleverd, niet steeds de gehele regeling. De geografische gebieden worden in de vorm van geo-informatieobjecten vastgelegd en die kunnen gewijzigd worden. Een geo-informatieobject bestaat uit één of meer locaties (= geometrieën met enkele extra eigenschappen). Bij een wijziging van een geo-informatieobject moet per gewijzigde locatie de oude en nieuwe versie opgestuurd worden - dus niet de gehele oude en nieuwe toestand van het informatieobject. Deze werkwijze is in de werkgroep rondom de TPOD Waterschapsverordening toegelicht.

5. Verduidelijking terminologie, consistente tekst, voorbeelden

De Standaard voor officiële publicaties is op veel plaatsen onduidelijk en inconsistent (terminologie, verwijzingen). Daarnaast wordt de Standaard voor officiële publicaties als zeer technisch ervaren en het ontbreken van praktijkgerichte voorbeelden met duidelijke toelichtingen doet afbreuk aan de toegankelijkheid en de begrijpbaarheid van de Standaard.

Er is een actie in gang gezet om begrippen zoveel mogelijk in lijn te brengen en eenduidig toe te passen in de documenten.

5.4

Gemeenten

In het algemeen is voor gemeenten een werkend STOP/TPOD, de hele keten door, binnen de planning van belang. Daarbij aandacht voor het advies van de Taskforce: voorstel modulaire opbouw. Beter geïnformeerd worden als VNG, welke technische problemen en welke keuze zijn er, meer betrokken worden bij overleggen met leveranciers. Korte termijn werkend, met voorbeelddocumenten door de keten heen. Lange termijn: zijn de afspraken uit eerdere fasen nog wel goed in beeld (OGB, complexiteitsreductie, BIT-rapport). Voorkomen van ad hoc acties om de keten werkend te krijgen (denk aan CIMOP en CIMOW, waarbij CIMOP teveel OW wordt, is niet de bedoeling).

Mutatiescenario's, alleen de hoogst noodzakelijke om de keten werkend te krijgen. *In de 0.98 versie zal hier een start mee zijn gemaakt.*

Prioriteiten (op basis van brief):

1. **Werkende standaard met hoogst noodzakelijke;** gefaseerde en modulaire aanpak zodat stapsgewijs kan worden geïmplementeerd en verbeterd. Ambitieniveau aanpassen, niet alle mutatiescenario's hoeven nu te worden ondersteund. Betrekken leveranciers (en VNG daarbij). *Dit loopt en de leveranciers en werkveld inclusief VNG zijn hierbij betrokken.*
2. **Samenhang standaarden;** het in relatie kunnen beoordelen van STOP/TP en STAM en STTR. *In de 0.98 versie van de standaard wordt een passage opgenomen hoe*

juridische regels en toepasbare regels zijn gekoppeld en hoe de STOP/TPOD standaard aansluit op STAM en STTR. Deze passage wordt ook aan de STAM en STTR documentatie toegevoegd.

3. **Generiek versus specifiek.** De CIMOP, die ook voor andere officiële publicaties geschikt moet zijn, lijkt teveel vervlochten met CIMOW. Dit is onwenselijk. Ook de doorvoering van de adviezen van de Taskforce complexiteitsreductie lijken nog niet consequent te zijn doorgevoerd. *Dit is grotendeels opgelost door de modulaire opbouw OP en OW.*
4. **Toegankelijkheid, beheerbaarheid, juridische doorwerking.** De standaard is te omvangrijk qua documentatie en te complex. Daarbij is de standaard nog niet compleet. Dit maakt beoordelen moeilijk. Advies: standaard te groeperen naar doelgroepen, overzicht van structuur, goede voorbeeldbestanden en voorbeeldserviceberichten. *Er is gewerkt aan verduidelijking en consistentie. Daarnaast worden de Praktijkrichtlijnen doelgroepgericht opgezet.*
5. **Waardelijsten** zijn niet af. Advies: waardelijsten uit de standaard halen en verdere uitwerking te organiseren van uit de kerninstrumenten zoals die nu door de koepels worden ontwikkeld. Daarnaast is de vraag of de waardelijsten wel dezelfde timing als de technische standaard moeten krijgen. *Waardelijsten zijn onderdeel van de standaard. Deze worden verder uitgewerkt in de 0.98 versie. De waardelijsten worden samen met de standaard ontwikkeld en zijn ook nodig om de standaard te kunnen begrijpen, voor het maken van voorbeeldbestanden en voor het ontwikkelen van software. De vraag hoe het beheer wordt ingericht wordt opgepakt in samenwerking met SBO/TBO.*
6. **Presentatiestandaarden.** Deze leunen teveel op de verbeelding van de werkingsgebieden van functies. Daarmee sturen ze impliciet het ontwerp van het Omgevingsplan, hetgeen onwenselijk is. *Dit is geenszins de bedoeling. In de standaard zijn functies gebruikt als voorbeeld, maar de methodiek is niet beperkt tot functies, maar generiek toepasbaar.*
7. **TPOD.** Advies: 1 TPOD met decentrale regels. *TPOD Generiek vervalt. Er komt een basistekst met de teksten die voor alle TPOD's gelden. Deze worden per TPOD aangevuld met specifieke tekst. Door het werken met een basistekst zullen TPOD's uniformer zijn.*

5.5 Leveranciers

1. **Koppelvlak STOP/TP; S.T.T.R.;** Geautomatiseerd afleiden toepasbare regels. *Dit is niet gerealiseerd, wel wordt de aansluiting tussen juridische en toepasbare regels beschreven.*
2. **Functionele annotaties** zijn optioneel; verplicht stellen / schrappen; modellen + standaardiseren. *Annoteren van OW-besluiten is herzien en vereenvoudigd. OW-annotaties zijn nog steeds optioneel. Het bevoegd gezag bepaalt zelf haar annotatiestrategie. Het is aan de bevoegde gezagen om te beslissen het annoteren met IMOW-objecten wel of niet toe te passen. De standaard*

schrijft voor hoe er geannoteerd moet worden.

Overigens is voor het bereiken van bepaalde resultaten, zoals het betekenisvol presenteren van de Locatie van een bepaalde regel op een kaart en het bevrraagbaar maken van omgevingsdocumenten, wel nodig om te annoteren.

3. **Tijdsaspect mutatiescenario's**; terugvaloptie: versies regeling
De gefaseerde uitrol van de mutatiescenario's is met de leveranciers afgesproken.
4. **Werkingsgebied eisen STOP + annotaties**; vermenging annotaties STOP/TPOD
Annoteren is herzien en vereenvoudigd.
5. Hoe werkt **meervoudig bronhouderschap**?
Met betrekking tot meervoudig bronhouderschap dienen nog beslissingen op programmaniveau te worden genomen hoe dit uitwerkt. Meervoudig bronhouderschap moet nog worden uitgewerkt en zit waarschijnlijk nog niet in de 0.98 versie.
6. **Normen**, waar laat je die? Nu zitten ze in omgevingsnormen, hebben geen juridische status.
Wanneer het bevoegd bezag het wenselijk vindt om bepaalde normen op verschillende locaties verschillende waarden te geven en het resultaat daarvan door middel van interactie met de kaart te tonen (in plaats van alle locaties en alle waarden in de tekst van de regel op te nemen), is dat mogelijk door te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm. De Locaties en de bij de omgevingsnorm behorende waarden moeten in een geo-informatieobject worden vastgelegd. In de tekst van de regel wordt met behulp van de noemer naar het geo-informatieobject verwezen. Op deze manier hebben de waarden juridische werking gekregen. Ditzelfde geldt overigens ook voor Omgevingswaarde.

6 Wensen voor doorontwikkeling uit de consultatie

In dit hoofdstuk geven we een aantal wensen voor doorontwikkeling van de standaard die momenteel buiten scope liggen. Het is dus niet zo dat deze in de standaard verwerkt gaan worden, maar wel goed zijn in bredere zin te delen:

- Vanuit bevoegd gezag is gewenst dat in een validatiestap zo veel als mogelijk validaties worden uitgevoerd zodat het bevoegd gezag zo veel als mogelijk in één keer de fouten kan stellen. Dit vermindert het aantal herhaalde verwerkingen.
- Herzien van het minimumniveau van verplicht annoteren om de verbeterdoelen van de stelselherziening omgevingsrecht te bewerkstelligen.
- Het mogelijk maken dat in sommige gevallen het vervallen van voorbeschermingsregels na afloop van de periode van een jaar en zes maanden automatisch in de geconsolideerde versie van het omgevingsplan wordt verwerkt (in andere gevallen zal daarvoor een bericht van het bevoegd gezag nodig zijn) lijkt ons een hele zinvolle functie die er zeker in zou moeten komen.
- Het lijkt ons wenselijk voorbeschermingsregels te annoteren. Dan zijn ze makkelijker vindbaar (en dus ook te verwijderen als ze zijn vervallen als dat niet automatisch kan, wat uiteraard de voorkeur verdient!).
- Omgeving voor niet formele status is wel wenselijk. In het traject van plan tot publicatie zal ook een groot deel van de tijd in die voorfase worden doorgebracht. Een samenwerkingsomgeving daarvoor is wenselijk.
- Er is geen handmatige upload of download van berichten of leveringen. Mogelijk komt er een uploadportaal. Wanneer is hier uitsluitel over mogelijk? Worden deze besluiten genomen tijdens de uitrol van de beheerfase DSO- LV?
- Vanuit andere besluiten of binnen besluit kun je verwijzen naar GIO die al eerder is bepaald. Kunnen de bevoegd gezagen een melding krijgen dat GIO waarnaar ze verwijzen is gewijzigd?
- Bij een beschrijving van het gebied in woorden kan een kaartviewer deze niet op de kaart tonen omdat zo'n gebied doorgaans niet bekend is in de kaart. Er is behoefte aan een dienstverlenende kaartlaag naast het Omgevingsplan.

7 Bijlage

Excel consultatie_0.97 versie_verwerkingsstatus

Toelichting bij het bestand.

In de Excel zijn alle individuele reacties geanonimiseerd opgenomen. Bij elke reactie is aangegeven of deze tot wijziging in standaard/documentatie heeft geleid. Sommige reacties zijn ten gevolge van doorontwikkeling niet meer relevant; in dat geval hebben we beoordeeld of de issue uit de reactie nog bestaat. Is dat niet het geval geweest, dan is deze toch gemarkeerd als verwerkt in de 0.98 versie.

Bij het schrijven van dit document was de 0.98 versie nog niet klaar. Op 1 augustus (en voor een aantal onderdelen 10 september) komt de 0.98 versie beschikbaar. Van sommige punten is het zeker dat ze al verwerkt zijn, anderen staan nog op de lijst te verwerken in de 0.98 versie. In dat geval is de markering 'verwerkt in 0.98 versie' aangehouden.

De volgende markeringen zijn gebruikt:

-	: deze reactie heeft niet geleid tot wijziging in standaard/documentatie. Het betreft hier veelal inhoudelijke vragen. Een deel daarvan is doorgeleid naar beheer om deze als FAQ's te verwerken.
X	: deze reactie heeft niet geleid tot wijziging in standaard/documentatie, omdat deze betrekking heeft op een onderdeel buiten scope van de standaard (bijv. DSO-programma, LVBB, OZON). Deze reacties zijn doorgeleid naar betreffende programma onderdelen.
0.98 versie	: de reactie heeft geleid tot wijziging in de standaard/documentatie of de opgeworpen issue is weggenomen door verder ontwikkelingen van de standaard.
>0.98 versie	: deze reactie wordt mogelijk in een latere versie van de standaard verwerkt.
?	: het is (nog) niet bekend of deze reactie leidt tot wijziging in standaard/documentatie en wanneer.